

Bestyrelsens beretning

På tide at satse på billedkunsten

Det har som bekendt været valgår, og kunsten og kulturen har fået en ny minister, den sjette på posten på syv år. Bestyrelsen håber, at kulturminister Bertel Haarder (V) - i modsætning til sine forgængere de senere år - vil sætte handling bag ordene i de politiske skåltaler om, hvor vigtig kunsten er for samfundet. For der er brug for en reel indsats for at forbedre arbejdsvilkårene for professionelle kunstnere. Det er os, der skaber indholdet i de kunstinstitutioner, gallerier, projekter og alle de andre billedkunstneriske aktiviteter, som genererer betydelige indtægter i kulturlivet - for alle andre faggrupper end os selv.

Billedkunstnernes Forbund (BKF) bød derfor i juni kulturminister Bertel Haarder velkommen med opfordring til at udarbejde en handlingsplan for billedkunst i lighed med de kulturministerielle handlingsplaner og strategier, som allerede findes på f.eks. musikkens og arkitekturens område.

Bertel Haarder kunne med fordel se til Norge, hvor det norske Kulturministerium tidligere i år offentliggjorde en stor udredning om kunstneres økonomi og arbejdsvilkår - en sådan udredning kunne være et eksempel til efterfølgelse og kunne danne et solidt udgangspunkt for en egentlig handlingsplan på billedkunstens område.

Bestyrelsens budskab til kulturministeren er, at hele billedkunstområdet trænger gevaldigt til et samlet gennemsyn og politisk løft:

Lige fra billedkunsthaget i Folkeskolen, hvor den seneste reform blev en skuffelse for de af os, der har arbejdet for at få mere kunst på elevernes skema, til de kommunale billedskoler og Billedkunstneriske Grundkurser (BGKer), der lever usikkert på kommunale budgetter, mens tilsvarende uddannelsesstilbud på musikkens område får statsstøtte. Desuden er der behov for at ligestille de to kunstakademier i henholdsvis Odense og Aarhus med Det Kgl. Danske Kunstakademi i København, således at de to provin-

skolers sikres bæredygtig finansiering og ikke som nu er afhængige af skiftende kommunale flertal.

■ FLERE INITIATIVER EFTERLYSES

Ud over den billedkunstneriske fødekæde, der som nævnt ovenfor bør styrkes, er der mange andre ting at tage fat på for den nye minister - vi nævner i flæng: Billedkunsthaget er et af de få beskæftigelsesområder, hvor der ikke er organiseret efteruddannelse. Det bør der rettes op på. Og så er der ønsket om at få kunsten ud i hele landet: Der bør oprettes nye puljer, der styrker kunsten i mindre byer og på landet. Ligesom der fra politisk hold bør skabes bedre rammer for brug af kunst i offentligt byggeri.

Derfor har BKF i forbundets oplæg til ministeren foreslået, at procentsatsen til kunst i statsligt byggeri hæves fra 1,5 til 2 procent. Og opfordret til, at ordningen - det såkaldte Udsmykningscirkulære - udvides til at omfatte alle offentlige bygherrer, ikke kun statslige som nu. Det ville bringe den professionelle billedkunst ud til langt flere borgere i hele landet og forbedre indtægtsmulighederne for kunstnerne.

For BKF er det vigtigt at understrege over for både den nye kulturminister og offentligheden generelt, at satsninger på billedkunstområdet ikke handler om at uddele almisser til kunstnerne. Det handler derimod om at investere aktivt i kunsten ud fra en erkendelse af, at kunst både er eksistentielt nødvendigt OG udgør en væsentlig økonomisk faktor.

■ KUNST ER VÆRDIFULD

BKF har i sine offentlige udmeldinger i løbet af året lagt vægt på at kommunikere, at kunsten skaber værdi på mange forskellige måder i samfundet: Samtidskunstneriske projekter skaber nye fællesskaber på landet og i byerne, kunsten øger kvaliteten i det offentlige byggeri, og i det hele taget peger billedkunstneriske udstillinger i og uden for det institutionelle kunstliv på tidens vigtigste spørgsmål.

Men også rent økonomisk skaber kunsten værdi: De kreative erhverv er vækstdynamoer i de vestlige samfundøkonomier, viser både danske og udenlandske undersøgelser. De seneste tal fra Kulturministeriet viser, at de kreative erhverv tegner sig for 6-7 procent af den samlede omsætning og beskæftigelse i dansk erhvervsliv, svarende til ca. 85.000 beskæftigede og en årlig omsætning på ca. 200 mia. kr.

Hvert år afspejler kunstmuseernes stigende besøgstal, at kunsten og kunstnere skaber betragtelige indtægter i kultursektoren. Men det står – som de fleste af BKF's medlemmer er sørgeligt bekendte med - i skærende kontrast til, at størstedelen af landets professionelle kunstnere stadig lever med indkomster under dagpengeniveau. Og at mange – også offentlige - opdragsgivere forventer, at kunstnerne arbejder gratis. Det er stadig BKF's ambition at vende den udvikling og forbedre kunstneres arbejdsvilkår.

At styrke kunstens vilkår gavner altså ikke bare kunstnerne, men hele samfundet. Og statslige midler til kunst er derfor ikke almisser til 'stakkels' kunstnere – pengene er ganske enkelt en god samfundsinvestering.

■ NABOLANDE FREMMER KUNSTNERVILKÅR

I Norge har man for nylig fra øverste politiske hold erkendt det urimelige i, at billedkunstnere forventes at arbejde gratis i forbindelse med udstillinger, hvor alle andre faggrupper bliver betalt – fra kuratorerne over museernes kommunikationsmedarbejdere til rengøringspersonale og teknikere. Derfor har den norske regering afsat seks millioner kroner til udstillingshonorarer til kunstnere på statsligt støttede kunstinstitutioner på finansloven. Pengene går til et pilotprojekt, hvor 12 kunstinstitutioner, udvalgt af det norske Kulturministerium, får økonomisk råderum til at honorere udstillende kunstnere.

I Sverige blev der afsat en tilsvarende statslig pulje for nogle år siden. Også de finske politikere har de senere år satset på at forbedre professionelle billedkunstnere arbejdsvilkår, bl.a. i form af flere udsmykningsprojekter i det offentlige byggeri, gode legatmuligheder og tidssvarende sociale sikringsordninger for kunstnere. Alt sammen i erkendelse af, at kunsten er dynamo for hele samfundet.

Men det økonomiske ræsonnement er selvfølgelig hverken det eneste eller det tungeste argument, der bør motivere en ny kulturminister til at styrke kunstens vilkår. Kunsten har først og fremmest værdi i sig selv. Kunsten er et af de sidste fælles rum, vi har for refleksion, kritik og nye erkendelser i en tid, hvor vi til daglig konfronteres med en stadig mere kommercialiseret, globaliseret billedstrøm. Også derfor er det afgørende, at vilkårene for den professionelle kunst styrkes. For kunst er ånd, og uden ånd, hvad og hvem er vi så som samfund?

Alt dette har været BKF's budskab til den nye kulturminister, som vi håber at indgå i et konstruktivt samarbejde med i den kommende tid.

■ STATENS KUNSTFOND

Det nye Statens Kunstfond har nu to år på bagen, og på billedkunstens område overtager et nyt Legatudvalg allerede fra årsskiftet. Vi afventer en evaluering fra det afgående udvalg, men allerede nu, synes der at tegne sig et billede af, at den nye struktur har betydet et øget arbejdspress for udvalgsmedlemmerne.

BKF har henover det sidste år deltaget i en møderække om den fremtidige indretning af puljen til støtte til produktion af værker. Puljen kan i dag kun ansøges af kunstnere. Dette giver problemer i forhold til, hvordan nogle kunstnere har valgt at indrette deres økonomi. Bl.a. opstår der skatteproblemer, når et kunstprojekt strækker sig ud over mere end et skatteår. Ligeledes kan det være vanskeligt at opretholde en status som lønmodtager, når der ansøges støtte fra denne pulje.

BKF har sammen med Unge Kunstnere og Kunstformidlere (UKK), Akademiraadet og Danske Billedkunstneres Fagforening drøftet situationen med Statens Kunstfond, men det er endnu ikke lykkedes at finde en ny model for støtte til værkproduktion.

■ BKF PÅ FOLKEMØDET PÅ BORNHOLM

På årets Folkemøde på Bornholm oplevede et stort publikum de kulturpolitiske debatter og de mange kunstneriske aktiviteter, som bl.a. BKF stod for. I Rosengade i Allinge stod forbundet sammen med 14 andre kunstnerorganisationer bag en række arrangementer, hvor vi bl.a. diskuterede under overskrifterne 'Hvad er kulturen værd?' 'Kreative erhverv i den kreative økonomi' og 'Kunsten og Folketingsvalget'. Undervejs kunne deltagerne bl.a. opleve Molly Haslunds interaktive værk 'Gynger', som blev præsenteret af BKF, mens flere andre billedkunstnere deltog med egne projekter, der gjorde billedkunsten synlig, relevant og engagerende for de mange deltagere på Folkemødet.

■ BKF PÅ KULTURMØDET PÅ MORS

På Kulturmødet på Mors fyldte billedkunsten også godt i årets program, som bl.a. bød på debatter om kunstens rolle i folkeskolereformen, kunstnerisk talentudvikling, kunstens vilkår i udkantssområder, private fondes betydning i kulturlivet mm. I samarbejde med BKF's regionale afdelinger i Midt- og Nordjylland præsenterede forbundet flere billedkunstneriske projekter og installationer på Kulturmødet, bl.a. Carsten Schmidt-Olsens malerobot og flere andre kunstneriske indslag, der blev godt besøgt og fik flot gennemslagskraft i mediedækningen af Kulturmødet.

■ BKF-SEMINAR OM KUNST I KOMMUNERNE

Hvordan styrker vi sammen kunstens vilkår i kommunerne? Det var overskriften på et endagsseminar, som BKF afholdt i Odense i september. Seminaret, som BKF afholdt for anden gang, samlede små 70 medlemmer af kommunale billedkunstråd og andre interessenter på området, der udvekslede erfaringer med at arbejde for at skabe bedre rammer for den professionelle billedkunst på kommunalt niveau. Også repræsentanter fra Kulturstyrelsen og Ny Carlsbergfondet bidrog med oplæg og inspiration til, hvordan billedkunstneriske aktiviteter i kommunerne kan realiseres.

■ BKF OG DEN KUNSTNERISKE YTRINGSFRIHED

Seneste udgave af forbundets blad Billedkunstneren havde tema om kunstnerisk ytringsfrihed i anledning af tiåret for Muhammed-tegningerne. Samtidig markerede temaet halvåret for angrebene i Paris og København, som bl.a. var rettede mod satiretegnere og debattører på et møde om kunstnerisk ytringsfrihed. Begivenheder, der desværre er del af den stadig mere polariserede og radikaliserede politiske virkelighed, vi er del af.

I bladet såvel som i BKF's andre udmeldinger i medierne om kunstnerisk ytringsfrihed har forbundet selvfølgelig forsvaret alle kunstners ret til at ytre sig frit, og vi har advaret mod de forskellige former for pres, der er mod kunstners ytringsfrihed i disse år.

Samtidig har ønsket været at forsøge at nuancere og perspektivere den hjemlige debat om ytringsfrihed, som domineres af mange andre politiske interesser end alene omsorgen for kunstens frihed. For BKF handler det i denne henseende om at bevare et kritisk fokus – også over for dem, der ønsker at bruge spørgsmålet om kunstens frihed til at fremme egne politiske dagsordener.

■ EN SEJR FOR KUNSTENS FRIHED

I august vandt den kunstneriske frihed en principiel sejr ved byretten i Glostrup, hvor BKFeren Søren Hagen stod anklaget for at have kopieret sit eget værk. Han havde i sin tid solgt et maleri for 80.000 kroner og efterfølgende malet et nyt maleri med samme motiv og titel som det første. Det fik kunden til at anlægge sag mod kunstneren med krav om at få 60.000 kroner tilbage, fordi han mente, hans maleri havde tabt værdi. Desuden krævede kunden, at retten skulle nedlægge forbud mod, at Søren Hagen fremstillede og solgte yderligere 'kopier' af maleriet.

Men den anklage købte dommerne ikke: BKF, som førte sagen på Søren Hagens vegne, fik heldigvis rettens ord for, at kunstneren ligesom utallige af hans kolleger har gjort i løbet af kunsthistorien, har ret til at male lige hvad han vil – også motiver, han tidligere har malet.

Dommen gav altså BKF og Søren Hagen medhold i, at et maleri altid vil være et unikaværk. Når man køber et maleri, køber man altid en original. Man køber

ikke retten til, at kunstneren ikke må lave et maleri med tilsvarende motiv. Det var en glædelig afgørelse, men det kan undre, at domstolen overhovedet valgte at tage sagen op, og at flere instanser dermed skulle bruge tid og penge på en sag af denne karakter.

■ FAGBLADET BILLEDKUNSTNEREN

Siden sidste års generalforsamling har BKF's blad Billedkunstneren bl.a. bragt artikler og ledere om vilkårene for kunstneres egne projekter rundt om i landet, om svenske Dan Park, om billedkunstens fravær på DR TV samt et stort tema om de aktuelle rammer for kunst i offentligt byggeri.

I forbindelse med sidstnævnte tema-artikler om kunst i byggeriet er det værd at nævne, at der nu er udarbejdet en ny vejledning i brug af det såkaldte Udsmykningscirkulære (se nedenfor, red.), og at denne på BKF's opfordring har fået indført en passus om åbne konkurrencer i forbindelse med igangsættelse af kunstprojekter i offentligt byggeri.

■ BKF OG DEN NYE VEJLEDNING OM KUNST I BYGGERIET

Den nye vejledning i brug af Udsmykningscirkulæret er udarbejdet af Bygningsstyrelsen og fastsætter en fælles standard for statens udsmykninger – en standard, som også er en god rettesnor for andre udsmykningsopgaver i offentligt og privat byggeri.

BKF tror og håber, at vejledningen vil være med til at skabe bedre rammer for billedkunstneres samarbejde med bygherrer, arkitekter og brugere fremover.

I høringsprocessen omkring vejledningen har BKF peget på, at der bør være flere åbne konkurrencer, så en større mangfoldighed af kunstnere får mulighed for at byde ind på udsmykningsopgaverne. BKF understregede også i sit høringssvar, at billedkunstnerne så tidligt som muligt bør inviteres med i planlægningen af den kunstneriske udsmykning i byggeriet. På den måde kan kunstneres kompetencer komme optimalt i spil. F.eks. bør kunstnerne inddrages i det overordnede arbejdet med at formulere en kunststrategi – både for det enkelte byggeri og for større områder. Kunstnerne bør i det hele taget inddrages i alle faser af den kunstneriske beslutningsproces.

Endelig bør der udarbejdes en standardaftale for statslige udsmykninger, påpegede BKF i kommenta-

erne til Bygningsstyrelsen: En fælles standardkontrakt vil sikre de involverede kunstnere imod uklare aftaler om f.eks. betalingsterminer, forsikringsforhold og ophavsret, sådan som vi hidtil har set kedelige eksempler på.

■ ORGANISATIONSUDVIKLING I BKF

Bestyrelsen har i det forløbne år indgået samarbejde med rådgivningsfirmaet Groupcare-Foreningernes hus om at udvikle en samlet strategi for forbundets fremtidige arbejde.

Strategien udarbejdes på baggrund af en længere proces og flere workshopforløb i bestyrelse og sekretariat i løbet af foråret, sommeren og efteråret 2015. Målet er et større og stærkere BKF, der i endnu højere grad skal kunne bidrage til at skabe bedre rammevilkår for professionelle kunstnere politisk, økonomisk og socialt.

Strategien færdiggøres senere på året, og bliver en fælles strategisk rettesnor for den nye bestyrelses arbejde.

■ BESTYRELSESMEDLEMMER HONORERES

For at skabe bedst mulige rammer om bestyrelsesarbejdet har bestyrelsen besluttet, at forbundet skal honorere bestyrelsesmedlemmerne for de mødetimer, de bruger på hvervet. På denne måde efterlever BKF også sin egen politik om, at kunstneres arbejdstid bør honoreres i f.eks. råd og nævn. Taksten følger BKF's vejledende priser.

■ BESTYRELSESREFERATER PÅ WEB

For at styrke åbenheden i forbundets arbejde har bestyrelsen besluttet at offentliggøre referater fra bestyrelsesmøderne.

Find referaterne på www.bkf.dk/bestyrelse